

Lausuntopyyntö 11.11.2021

Suomen ylioppilaskuntien liiton lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi opintotukilain muuttamisesta HE 214/2021 vp

Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry kiittää mahdollisuudesta lausua opintotukilain muuttamisesta sivistysvaliokunnalle. Kunnioittavimmin SYL lausuu seuraavaa:

Lausunnon pääkohdat:

- SYL kannattaa opintotuen tulojen korottamista, mutta katsoo, että tulojen korottamisen tarve olisi 25 prosentin sijaan 50 prosenttia.
- Korotus tulisi säätää pysyväksi. Määräaikaisuudelle ei ole perusteita.
- Korotus tulisi tehdä vuoden 2022 indeksikorotettuun tasoon, jotta saadaan aikaan aiottu 25 prosentin korotus.

Tulojen korottaminen

SYL kannattaa opintotuen tulojen korottamista. Yhdymme lakiluonnoksessa esitettyihin arvioihin siitä, että tulorajat ovat vuosien saatossa jääneet huomattavasti jälkeen yleisestä ansiotason kehityksestä, mikä on rajoittanut voimakkaasti opiskelijoiden työntekeä ja toimeentulon järjestämisen mahdollisuuksia. SYL:n näkemyksen mukaan tulojen korotustarve olisi 50 prosenttia, jotta ne saataisiin nostettua pohjoismaiselle tasolle.

Korotuksen määräaikaisuus

Korotuksen vain vuoden 2022 kattava määräaikaisuus on lakiesityksen merkittävä ongelma. Tarve tulojen korotukselle olisi pysyvä.

Opiskelijalle määräaikainen korotus luo joissain tilanteissa hankalan kannustinkokonaisuuden, jossa kalenterivuositain muuttuva tulo raja yhdistettynä lukuvuositaiseen opintopistevalvontaan edellyttää tulojen, opintopisteiden sekä nostettujen tukivuokausien ajoittamista tarkoituksenmukaisesti eri lukukausille. Kun tulorajat jälleen laskevat vuodelle 2023, monet opiskelijat joutuvat vähentämään

työntekoaan ja heidän taloudellinen tilanteensa heikkenee. SYL katsoo, että tämä ei ole tarkoituksenmukaista.

Lisäksi vuoden määräaikaisen korotuksen kuluessa sen vaikutuksia opintotuen käyttöön ja opiskelijoiden työntekoon ei ehditä arvioida ennen kuin korotus päättyy, joten kokeiluluonteisuudella määräaikaisuutta ei voida perustella.

Määräaikaisuudelle ei siis ole esitetty merkittäviä perusteita. Sen sijaan lakiesityksen laskelmien ja arvioiden mukaan korotus on hyödyllinen julkiselle taloudelle, työvoiman saatavuudelle ja opiskelijoiden toimeentulolle, joten argumentit pysyvän korotuksen puolesta ovat vahvat. Tästä syystä SYL esittää tulojen korotusten säätämistä pysyväksi.

Tulojen ylimääräisen korotuksen ja indeksikorotusten suhde

Lakiehdotuksen mukaan korotus tehtäisiin vuoden 2021 tulojen tasosta, johon ei ole tehty vuoden 2022 indeksikorotusta. Näin ollen päätös korottaa vuoden 2022 tuloja ei ole 25 prosenttia vaan 19,7 prosenttia, kun vertailu tehdään indeksikorotettuun vuoden 2022 tasoon. Esimerkiksi 9 kuukauden tulo olisi vuonna 2022 ilman lakimuutosta 13 047 euroa ja lakimuutoksen mukaisesti 15 623 euroa eli vain 19,7 % suurempi. SYL katsoo, että tulojen korotus tulisi tehdä opintotukilain mukaisen tavanomaisen indeksikorotuksen lisäksi, jotta lakimuutoksella saada tosiasiallisesti aikaan aiottu 25 % korotus.

Lakimuutosten vaikutusten arviointi

Tulojen korotuksen vaikutukset yksittäisten opiskelijoiden toimeentuloon ja opintoihin ovat tilannesidonnaisia. Opiskelijan mahdollisuus nostaa enemmän opintotukea tai työskennellä enemmän on riippuvainen siitä, onko hänellä riittävästi opintopisteitä tukikuukauden käyttämiseen tai onko tarjolla työtä, jonka suorittaminen olisi mahdollista opintojen ohella.

Kaiken kaikkiaan tulojen korotus vaikuttaa vain työskentelevien opiskelijoiden toimeentuloon, joten suurin osa etuuksiin toimeentulonsa perustavista opiskelijoista ei siitä hyödy. SYL toivoo, että erityisesti heikommassa asemassa olevien ja heikon toimeentulon kanssa kamppailevien opiskelijoiden tilannetta parannettaisiin opintotuen tasokorotuksella ja lisäämällä opintotukikuukausien määrää.

Lakiluonnoksessa arvioidut tulojen korotuksen vaikutukset opintojen etenemiseen vaikuttavat oikeansuuntaisilta. SYL arvioi, että tulojen korotus voi joissain tapauksissa hidastaa opintojen etenemistä, mutta keskimäärin koko opiskelijamassan tasolla vaikutus jää vähäiseksi. Joidenkin opiskelijoiden kohdalla tulojen korotus voi myös lisätä kannusteita opiskella ripeämmin, kun tulojen korotus mahdollistaa useamman tukikuukauden käytön ja näin heihin kohdistuu korkeampi opintopisteiden suoritustarve.

SUOMEN YLIOPPILASKUNTIEN LIITTO
NATIONAL UNION OF UNIVERSITY STUDENTS IN FINLAND
FINLANDS STUDENTKÅRERS FÖRBUND

15.11.2021

Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry

Annika Nevanpää
puheenjohtaja

Sonja Raitamäki
pääsihteeri

Lisätietoja

Sosiaalipolitiikan asiantuntija Sakari Tuomisto, sakari.tuomisto@syl.fi